Η ελπίδα στο εφήμερο γεννήτρα της κατά κόσμον λύπης και φονεύτρα της κατά Θεόν χαράς (Ηλιάδης Σάββας, Δάσκαλος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 29 Μαΐου, 2016

Επιστήμονες γιατροί, παιδαγωγοί, κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι εργάζονται και παλεύουν, για να ανακουφίσουν τον άνθρωπο από την ψυχοφθόρα **λύπη**. Ποιητές και λογοτέχνες και άλλοι άνθρωποι της τέχνης επίσης, ασχολούνται με το θέμα, προσπαθώντας να την προσεγγίσουν εικαστικά. Τη λύπη, που, όταν θρονιάζει στα έγκατα της ψυχής, γίνεται κολαστήριο εργαλείο και την συγκλονίζει, την παραμορφώνει και καθιστά τον άνθρωπο «άλλον εαυτόν». Όλοι προβληματίζονται και προβληματίζουν, αναρωτιούνται, επιρρίπτουν ευθύνες, προτείνουν λύσεις, καταριούνται την «τύχη», αλλά αυτή, παρόλο που μπορεί να κατασταλεί προσωρινά, παραμένει ανίκητη, συνεχίζοντας να παίζει το παιχνίδι της. Να φυτεύει στην ψυχή την απόγνωση και να την οδηγεί σε αδιέξοδα. Χωρίς να ξεχωρίζει πρόσωπα. Χωρίς να κάνει διακρίσεις. Όποιος κι αν είναι ο άνθρωπος, του χτυπάει την πόρτα της καρδιάς και την ροκανίζει με το σαράκι της. **Πού να βρίσκεται άραγε το φάρμακο της θεραπείας της;**
Στο βιβλίο με τίτλο: «***Ωδή στο εφήμερο – Η λύπη κατά τους Πατέρες*** », από τις εκδόσεις «ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ» της **Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου Καρέα**, γίνεται λόγος για το ουσιώδες και βασανιστικό αυτό θέμα της ζωής. Διαβάσαμε τον πρόλογο του βιβλίου και θεωρήσαμε επείγουσα και επιβεβλημένη την υποχρέωση να τον μοιραστούμε με τους αναγνώστες. Φαίνεται καθαρά πως διά των αγίων Πατέρων και της ορθής ερμηνείας της Αγίας Γραφής **υπάρχει απάντηση. Καταργούνται τα σταυροδρόμια και τα αδιέξοδα**.

Γράφει η εκδότρια Μονή: «*Εκφράζουν (οι Πατέρες) τη συμπάθειά τους προς τον πάσχοντα, χωρίς όμως αυτή η στάση τους να μειώνει στη συνείδηση των λυπημένων τη σημασία του πάθους της λύπης και την ανάγκη αποκοπής τους απ' αυτό… «Το χαροποιόν πένθος» οδηγεί, κατά τον Απόστολο (Παύλο), στη σωτηρία, ενώ η λύπη του κόσμου προετοιμάζει και συντηρεί το θάνατο. Προσπαθούμε να προσφέρουμε στους εν Χριστώ αδελφούς μας, ως συνδρομή και υποστήριξη στον αγώνα τους κατά της εμπαθούς λύπης, που συνεχώς γεμίζει το ποτήρι της ζωής μας και μας στερεί τη χαρά «των τέκνων του Θεού…»*.

Αντιγράφουμε τη συνέχεια από τον πρόλογο, συστήνοντας προκαταβολικά το βιβλίο ως επένδυση πνευματική:

*«Πράγματι, αν ερευνήσει κανείς κατά βάθος **τα αίτια της λύπης**, θα διαπιστώσει ότι αυτή είναι **απόλυτα συσχετισμένη με ό,τι αφορά στα αγαθά** και τις απολαβές του κόσμου τούτου. Ο άνθρωπος τις περισσότερες φορές πάσχει από τη φιλαυτία του και εξαιτίας αυτής πρέπει, αν θέλει την ελευθερία του, να παλέψει, για να αποκτήσει πάλι «τον χαμένο θησαυρό του». Η κολοκυθιά του Προφήτη Ιωνά, όσο και αν δόθηκε φιλάνθρωπα από τον Θεό, για να καλυφθεί μια συγκεκριμένη και πρόσκαιρη ανάγκη του Προφήτη, δεν θα έπρεπε, για κανένα λόγο, να γίνει διαχωριστικό τείχος και να σκιάσει τη θέα του Θεού στην ψυχή του. Γι' αυτό, όταν ο Ιωνάς «βολεύθηκε» κάτω από τη σκιά του υλικού αυτού υποκατάστατου της παρουσίας του Θεού, θεώρησε την ανάπαυση που του πρόσφερε η κολοκυθιά ως ευχάριστο αντίδοτο κατά της λύπης του και ως συμπλήρωμα του κενού της ψυχής του. Αλλά η σκιά της κολοκυθιάς δεν ήταν πηγή αληθινής χαράς και ανάπαυσης. Ήταν μονάχα ένα εφήμερο είδωλο ευτυχίας, στο οποίο ο Ιωνάς στήριξε τόσο απερίσκεπτα την ελπίδα της ανάπαυσης και της πληρότητάς του.*

Η απερισκεψία αυτή του Ιωνά προκάλεσε τη φιλάνθρωπη και πάνσοφη επέμβαση του Θεού, ο Οποίος πρόσταξε την κολοκυθιά να ξεραθεί κι αμέσως αυτή, μέσα σε μια νύχτα, ξεράθηκε. Η υπερβολική λύπη του Ιωνά, η οποία επακολούθησε, άφησε να φανεί ο ειδωλικός χαρακτήρας, τον οποίο είχε προσλάβει το εφήμερο αυτό κτίσμα στην ψυχή του Προφήτη.

Καθένας μας, βέβαια, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, διατηρούμε κρυφά ή φανερά κάποια «κολοκυθιά», στην ύπαρξη της οποίας έχουμε στηρίξει τις προσδοκίες, τα αισθήματα και τις επιδιώξεις μας. Εκεί απολαμβάνουμε νοσηρά τον ψυχοφθόρο ύπνο, που μας χαρίζει «η πυκνή και πανόλεθρη σκιά της». Ο Πανοικτίρμονας Θεός όμως, ο Οποίος θέλει όλοι να σωθούν και να έλθουν «εις επίγνωσιν της αληθείας», επιτρέπει κάποια στιγμή να «ξεραθεί» η ειδωλική αυτή χαρά μας και να χαθούν για πάντα τα ψεύτικα στηρίγματά μας.

Εξαιτίας λοιπόν της λύπης, η οποία θα πλημμυρίσει στη συνέχεια την ψυχή μας, μπορούμε να συνειδητοποιήσουμε το ότι ποικίλες «κολοκυθιές» έχουν οικειοποιηθεί τη θέση του Θεού και έχουν εκβάλει την ελπίδα Του από την ψυχή μας. Θα αντιληφθούμε δηλαδή ότι η αγαπητική δύναμη, η οποία θα έπρεπε να λειτουργείται μέσα μας «Θεοπρεπώς» και η οποία όφειλε να στρέφεται πάντα, καθώς Εκείνος έχει ορίσει, προς τον Θεό και τον αδελφό, διοχετεύεται άσκοπα σε αλλότριους τόπους και έχει εντελώς εκτραπεί από την πορεία της προς το «καθ' ομοίωσιν». Έχει, μ' άλλα λόγια κάνει αντικείμενο και αποδέκτη της την εφήμερη ύλη, τις αθέμιτες σχέσεις με το παρόν και με την άκρατη φιλαυτία.

Αυτά όμως, καθώς θα μας εξηγήσουν στη συνέχεια οι Πατέρες μας, είναι εκείνα για τα οποία δεν μας επιτρέπεται να τρέφουμε ελπίδες και να χαιρόμαστε. Είναι «οι κολοκυθιές μας», των οποίων τη σκιά επέτρεψε βέβαια, προς καιρόν, ο Θεός - για να μας προσφέρουν κάποια ανακούφιση και να μας προστατεύσουν, «ως δερμάτινοι χιτώνες», από τις συνέπειες της πτώσης μας – αλλά αυτές τις τρώει εύκολα κάποια στιγμή ένα σκουλήκι και έτσι μένουμε εκτεθειμένοι και απροστάτευτοι «στον καύσωνα της ημέρας». Αλλά γι' αυτού του είδους τις αναπαύσεις θα πρέπει να

λυπούμαστε συνεχώς και να μετανοούμε ενώπιον του Θεού. Γιατί, καθώς λέει ο άγιος Ιωάννης ο Σιναΐτης, «θα μας ζητηθεί λόγος από το Θεό, όχι γιατί δεν θαυματουργήσαμε ούτε γιατί δεν θεολογήσαμε ούτε επίσης γιατί δεν φθάσαμε στη θεωρία των αθεάτων, αλλά θα δώσουμε λόγο, γιατί δεν κλαύσαμε και δεν μετανοούσαμε συνεχώς».
Ευχή και προσευχή μας για τον καθένα μας είναι να μην επενδύουμε πλέον στη σκιά που μας προσφέρουν οι «κολοκυθιές» μας, αλλά να βιασθούμε να απαλλαγούμε από τέτοια αβέβαια υποστυλώματα, ώστε να μη βρίσκει η λύπη στην ψυχή μας αντικείμενο, για να τρέφεται και να συντηρείται».

Αυτά από τον πρόλογο του βιβλίου.

Πώς οι πρόγονοί μας πορεύτηκαν αιώνες τώρα και αντιστάθηκαν σε τόσους «καύσωνες» χωρίς να λυγίσουν; Μήπως στηριζόμενοι σε εγκόσμια «παρασόλια» και σε ξένες της παραδόσεώς μας βακτηρίες; Πώς ανέδειξε το Γένος τόσους ήρωες και αγίους; Μήπως με τα πλούτη και τα θέλγητρα του κόσμου; Όχι. Αλλά με την απάρνηση των «ωραίων» του κόσμου και του εγώ, που ήταν γέννημα της προσήλωσης στο κοινό πνεύμα, στην κοινή πίστη στο ίδιο Πρόσωπο, αυτό του Χριστού, με τη βεβαιότητα του προορισμού στην αιωνιότητα.

Ο **Φώτης Κόντογλου**, στο βιβλίο «**Μυστικά άνθη**», σ` ένα κείμενο με τίτλο «***Η χαρμολύπη ή το χαροποιόν πένθος***» με απλό, χαριτωμένο και λογοτεχνικό ύφος, γράφει: «*Ο πόνος κατά τη χριστιανική θρησκεία είναι δύο λογιών, πόνος κατά Θεόν και πόνος κατά κόσμον. Ο πρώτος είναι ο πόνος που νοιώθει ο πνευματικός άνθρωπος, δηλαδή εκείνος που έχει πίστη στο Θεό, ενώ ο δεύτερος είναι ο πόνος που νοιώθει ο σαρκικός άνθρωπος που δεν έχει πίστη. Ο πρώτος είναι που τον γλυκαίνει η ελπίδα, ο δεύτερος είναι ο πόνος που τον κάνει ανυπόφερτον η απελπισία. Ο πρώτος κάνει τον άνθρωπο να ταπεινωθεί, να φχαριστήσει και να μαζευτεί στο βυθό του εαυτού του, ενώ ο δεύτερος τον κάνει να επαναστατήσει και να βλαστημήσει… Από τούτη τη λύπη που νοιώθει η ψυχή που πιστεύει στο Θεό γερά, βγαίνει η παρηγοριά, η «παράκλησις» που λένε τα βιβλία της θρησκείας και γίνεται το λεγόμενο «χαροποιόν πένθος» ή η «χαρμολύπη», που λένε οι άγιοι Πατέρες…*

Στη συνέχεια φέρνει ως παράδειγμα, που εφαρμόστηκε στην πράξη αυτή η ζωντανή ελπίδα και αγιοπνευματική χαρά το δικό μας Γένος. Η καταφρόνηση του θανάτου από το Γένος των Ελλήνων, που ήταν βασισμένη στο ευαγγελικό: «*τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;*» (Ματθ. 16, 26) και «*μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι*» (Ματθ.10, 28)…

Τον καιρό που πλάκωσε το γένος μας η μαύρη σκλαβιά του Τούρκου κι υποφέρνανε

βασανιστήρια οι πατεράδες μας, η θρησκεία τους έδωσε αυτήν την αφοβία και τα αγιασμένα αισθήματα που είπαμε, ανεβήκανε στην καρδιά τους, χαρίζοντάς τους την ειρήνη του Χριστού και τη μακάρια ελπίδα του.

Ο πόνος έκανε την καρδιά τους σαν κάποια ουράνια κιθάρα που άγγιζε τις κορδές (χορδές) της ένα μυστικό χέρι. Και γινήκανε ποιητές οι τσομπάνηδες, ψαλτάδες κι άγιοι οι χωριάτες, ζωγράφοι κι υμνογράφοι οι καλόγεροι κι οι ασκητάδες, μοιρολογήστρες και κεντήστρες οι γυναίκες. Ολάκερη η φυλή άγιασε και βούιζε σαν βλογημένο μελισσολόγι, που χαιρότανε πετώντας γύρω από τα πνευματικά άνθη, που φυτρώνανε στο ματωμένο χώμα. Ο πόνος μετάλλαζε σε χαρά, η σκλαβιά σε ξεπέταγμα, το ξόδι σε ψαλμό αθανασίας...

Τότε ήτανε που τρέχανε να μαρτυρήσουνε για την πίστη του Χριστού τα παλληκάρια απάνω στ' άνθος τους, χιλιάδες αδάμαστες ψυχές, κράζοντας στον άγριο σφάχτη τους: «Χτύπα για την πίστη!».

Κι εμείς διδασκόμενοι απ' αυτούς, αισθανόμαστε βαθιά ευγνωμοσύνη, και οφείλουμε να είμαστε έτοιμοι να τους μιμηθούμε, αν ο καιρός το καλέσει. Ιδιαίτερα σήμερα, που οι ημέρες είναι πονηρές και οι εχθροί της πίστης μας κατεργάζονται καταφανώς και αδιστάκτως το κακό.

Κιλκίς, 24-5-2016